

Skowron, Stanisław / Krawczyk, Grzegorz

Kapitał wniesiony w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych jako stymulanta rozwoju lokalnego

Rocznik Żyrardowski 5, 157-170

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Stanisław Skowron, Grzegorz Krawczyk

Kapitał wniesiony w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych jako stymulanta rozwoju lokalnego

Wstęp

Przyjmuje się, iż źródłem pobudzania rozwoju różnej skali układów przestrzennych (w tym lokalnych) jest kapitał, który może pochodzić z akumulacji wewnętrznej lub zewnętrznej. W przypadku regionów słabiej rozwiniętych, jakim jest obszar województwa lubelskiego, możliwości akumulacji wewnętrznej są niewielkie, w związku z czym rośnie znaczenie kapitałów obcych, w tym pochodzących z zagranicy¹. Jednym z efektywnych źródeł zasilenia procesów rozwojowych jest napływ kapitału zagranicznego w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które traktuje się jako najbardziej korzystną formę przepływów kapitałowych². Przewaga bezpośrednich inwestycji zagranicznych nad innymi formami transferu kapitału polega przede wszystkim na tym, że stanowią one najłatwiejszy i najbardziej efektywny sposób włączenia danego układu lokalnego do międzynarodowego podziału pracy i kształtującej się globalnej gospodarki. Jednocześnie umożliwiają skrócenie dystansu cywilizacyjnego, jaki dzieli zacofane układy lokalne województwa lubelskiego od gospodarczo rozwiniętych państw. Przy zadłużeniu, zacofaniu technologicznym i organizacyjnym polskich przedsiębiorstw nie ma innego – równie szybkiego i skutecznego sposobu podnoszenia konkurencyjności polskich wyrobów – jak bezpośrednie inwestycje zagraniczne³. Ponadto, inwestycje bezpośrednie jako

¹ E. Bojar, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w obszarach słabo rozwiniętych*, PWN, Warszawa 2001, s.6.

² P. Samecki, *Międzynarodowe finanse*, [w:] R. Milewski (red.), *Podstawy ekonomii*, PWN, Warszawa 2002, s. 607–608 podaje następującą klasyfikację międzynarodowych przepływów kapitałowych: zagraniczne inwestycje bezpośrednie, zagraniczne inwestycje portfelowe (są nimi również zakupy obcych papierów wartościowych lub tytułów własności w zagranicznych firmach, ale nie prowadzące do uzyskania kontroli na tymi firmami), kredyty bankowe (udzielane przez duże banki komercyjne podmiotom zagranicznym), kredyty eksportowe (zazwyczaj udzielane przez wielkie firmy nabywcom ich produktów za pośrednictwem banków), kredyty oficjalne oraz pomoc bezzwrotna (ich kredytodawcami są rządy państw lub organizacje międzynarodowe).

³ W. Dziemianowicz, *Kapitał zagraniczny a rozwój regionalny i lokalny w Polsce*, UW, Warszawa 1997, s. 7.

inwestycje długoterminowe, są znacznie mniej narażone na gwałtowne wycofanie kapitału, ze względu na ich długofalowe zaangażowanie i wpływ na działalność firmy, w którą inwestują.

W sytuacji braku możliwości akumulacji kapitału rodzimego interesujące staje się pytanie: co bardziej stymuluje rozwój lokalny, kapitał wewnętrzny czy zewnętrzny w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych?

Celem artykułu jest zbadanie kapitału podstawowego wniesionego przez inwestorów zagranicznych na teren gmin województwa lubelskiego. Niestety z powodu braku takich danych (kapitału podstawowego jednostek zarejestrowanych w systemie REGON) na poziomie gmin, porównania będą prowadzone na poziomie powiatów.

Delimitacja jednostek przestrzennych

Z punktu widzenia analizy ekonomicznej najstosowniejsze wydaje się podporządkowanie podziału administracyjnego kraju kryteriom ekonomicznym. Jednak, jak twierdzi A. Miszczuk, niezależnie od merytorycznej wartości teoretycznych koncepcji regionalizacji administracyjnej, o jej ostatecznym kształcie decyduje czynnik polityczny. Do aktualnego podziału terytorium naszego kraju doprowadziła gra polityczna, jaka rozegrała się wokół regionalizacji administracyjnej III Rzeczypospolitej, poczynając od reaktywowania w 1990 roku samorządów gminnych poprzez wprowadzenie w życie reformy administracji publicznej w 1999 roku i powołanie samorządowych powiatów i województw. Koncepcje teoretyczne stały się jedynie punktem wyjścia do gry o wpływy pomiędzy rządzącą wówczas koalicją AWS – UW a dosyć liczną opozycją reprezentowaną głównie przez SLD⁴.

Powstały w Polsce trójstopniowy podział terytorialny, który obejmuje gminy, powiaty i województwa, wynika z charakteru i zakresu zadań przypisanych poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego⁵. Aktualnie w Polsce jest 2486 gmin, 373 powiaty oraz 16 regionów. Podział ten nie w każdym przypadku nawiązuje do ukształtowanej struktury regionalnej kraju, co jest wynikiem wspomnianego już kompromisu koalicji rządzącej i opozycji⁶.

⁴ A. Miszczuk, *Regionalizacja Administracyjna III Rzeczypospolitej – Koncepcje teoretyczne a rzeczywistość*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2003, s. 203.

⁵ B. Pietrzko, *Potrzeby wspólnot lokalnych w warunkach transformacji ustrojowej*, [w:] P. Dobrowolski (red.), *Władza lokalna a problemy rozwoju samorządności decentralizacji w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000, s. 43.

⁶ J.J. Parysek, *Rola polskich samorządów terytorialnych w procesie planowania rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego*, [w:] J.J. Parysek, H. Rogacki (red.), *Procesy społeczno gospodarcze w Polsce w końcu XX wieku*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Poznań 2000, s. 79.

Na terenie województwa lubelskiego istnieją 24 powiaty, z których cztery to miasta na prawach powiatu. Województwo podzielone jest na 213 gmin, z czego 20 to gminy miejskie, 21 to gminy miejsko-wiejskie i 172 to gminy wiejskie. W badaniach uwzględniono więc 213 jednostek podstawowych zgrupowanych w 24 powiaty:

Metoda analizy

Potencjał społeczno-gospodarczy powiatów stanowi swoistą syntezę czterech składowych: potencjału ekonomicznego, społecznego, technicznego i ekologicznego. W związku z tym zadanie pomiaru potencjału powiatów podzielono na cztery etapy⁷:

- 1) ilościowe określenie najważniejszych efektów uzyskanych przez gospodarkę regionalną oddzielnie w każdym z czterech podanych zakresów;
- 2) określenie syntetycznych wskaźników efektów osiągniętych w każdej dziedzinie (po jednym dla każdego zakresu);
- 3) zbadanie i interpretacja wszystkich wzajemnych relacji między syntetycznymi wskaźnikami;
- 4) agregacja wszystkich wskaźników i relacji w jeden miernik.

W pierwszym etapie opisano za pomocą wskaźników ekonomiczne, społeczne, techniczne i ekologiczne efekty regionu. Wszystkie wykorzystywane wskaźniki odpowiadają formalnym wymogom analiz ilościowych. Zbadano ich diagnostyczność i przekształcono we wskaźniki natężenia⁸.

Dla n -elementowego zbioru badanych powiatów i m cech rozwoju zapisujemy następującą dwuwymiarową macierz danych dla każdego z czterech wymienionych aspektów rozwoju (ekonomicznego, społecznego, technicznego i ekologicznego)⁹.

$$X_c = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{m1} & x_{m1} & \dots & x_{mn} \end{bmatrix} \quad [1]$$

⁷ W. Kosiedowski, *Teoretyczne problemy rozwoju regionalnego*, [w:] W. Kosiedowski (red.), *Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2001, s. 41.

⁸ *Ibid.*, s. 41.

⁹ H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza analiza taksonomiczna poziomu rozwoju powiatu lubartowskiego i jego gmin*, [w:] *Raport końcowy usługi „Planowanie Rozwoju Lokalnego” Moduł C „Studium Lokalnego Potencjału Gospodarczego Powiatu Lubartowskiego*, Centrum Kształcenia Menedżerów Przemysłowych, Lublin 2004, s. 11.

gdzie: X_c – macierz cech diagnostycznych dla jednego z czterech badanych zakresów c (ekonomicznego-społecznego, technicznego, ekologicznego), x_{ik} – elementy macierzy X_c oznaczają wartość badanych cech dla i -tego ($i=1,2,\dots,n$) obiektu (powiatu) oraz k -tej ($k=1,2,\dots,m$) cechy rozwoju.

Wykorzystane zmienne ze zbioru X_c powinny wskazywać na znaczny poziom zróżnicowania potencjału społeczno-gospodarczego, technicznego lub ekologicznego. W celu określenia, jak „silnie” dobrane mierniki określają zróżnicowanie rozwojowe gmin, wykorzystuje się wskaźniki zmienności, obliczone jako iloraz odchylenia standardowego wartości w zbiorze zmiennych analitycznych i ich średniej arytmetycznej. Im dany wskaźnik zmienności jest wyższy, tym dobór odpowiadającej mu zmiennej charakteryzującej potencjał należy uznać za obiektywniejszy¹⁰.

Współczynnik zmienności obliczony jest więc jako¹¹:

$$V_k = \frac{S_k}{\bar{x}_k} 100 \quad [2]$$

gdzie: \bar{x}_k – średnia arytmetyczna k -tej cechy rozwoju,

S_{x_k} to odchylenie standardowe

Następnym krokiem jest ujednoczenie charakteru zmiennych poprzez przekształcenie mierników o charakterze destymulant we wskaźniki o charakterze stymulant; odpowiednio¹²:

dla stymulant:

$$x'_{jk} = x_{jk} \quad [3]$$

dla destymulant:

$$x'_{jk} = \max_j x_{jk} - x_{jk} \quad [4]$$

w związku z czym powstaje skorygowana macierz X'_c cząstkowych wskaźników potencjału społeczno-gospodarczego.

¹⁰ A. Niedźwiecki, *Analiza taksonomiczna jako narzędzie oceny potencjału społeczno-gospodarczego województw*, [w:] E. Bojar, J. Kurys (red.), *Zróżnicowanie i współpraca regionów w integracji europejskiej*, Politechnika Lubelska, Lublin 2002, s. 70.

¹¹ H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza...op.*, cit., s.11.

¹² A. Niedźwiecki, *Analiza taksonomiczna...op.*, cit., s. 70.

Cechy diagnostyczne wyrażone są w różnych nieaddytywnych jednostkach miary. W celu sprowadzenia do porównywalności badanych cech, należy je normalizować. Znormalizowane dane statystyczne są już wielkościami niemianowanymi¹³. Skorygowaną macierz obserwacji X_c przekształca się więc w macierz standaryzowanych obserwacji cząstkowych wskaźników potencjału¹⁴:

$$Z_c = \begin{bmatrix} z_{11} & z_{12} & \dots & z_{1n} \\ z_{21} & z_{22} & \dots & z_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ z_{m1} & z_{m1} & \dots & z_{mn} \end{bmatrix} \quad [5]$$

przy czym:

$$z_{ik} = \frac{x'_{ik} - \bar{x}_k}{S_k} \quad [6]$$

gdzie: z_{ik} – znormalizowana k -ta cecha dla i -tego obiektu (gminy), x_{ik} – pierwotna wartość k -tej cechy dla i -tego obiektu, \bar{x}_k oraz S_k to odpowiednio średnia arytmetyczna i odchylenie standardowe k -tej cechy potencjału.

Ten sposób przekształcenia sprawia, że standaryzowane cechy są wielkościami niemianowanymi, a ponadto wszystkie nowe zmienne mają średnią arytmetyczną zero, zaś wariancja i odchylenie standardowe jest zawsze równe jeden. Możemy więc uwzględnić jednakową wagę wpływu badanych cech na kształtowanie się poziomu rozwoju zjawisk złożonych¹⁵.

Drugi etap polega na konstrukcji syntetycznych mierników uzyskanych w każdej z analizowanych dziedzin (ekonomicznej, społecznej, technicznej i ekologicznej). Zadanie to rozwiązano poprzez dokonanie syntezy wszystkich wskaźników cząstkowych, uznanych za diagnostyczne¹⁶ poprzez stworzenie jednego wskaźnika poziomu rozwoju W_i , który może przyjmować wartości z przedziału $\langle 0,1 \rangle$. Im jego wartość jest większa, tym badany region cechuje się wyższym potencjałem¹⁷.

¹³ H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza...op.*, cit., s.11

¹⁴ A. Niedźwiecki, *Analiza taksonomiczna...op.*, cit., s. 70.

¹⁵ H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza...op.*, cit., s. 12.

¹⁶ W. Kosiedowski, *Teoretyczne problemy...op.* cit., s. 42.

¹⁷ A. Niedźwiecki, *Analiza zróżnicowania międzyregionalnego jako narzędzie planowania finansowego w banku detalicznym*, [w:] D. Zarzecki (red.), *Zarządzanie finansami, klasyczne zasady – nowoczesne narzędzia*, tom 1. ECONOMICUS, Szczecin 2002, s. 402–403.

$$W_i = \frac{\sum_{k=1}^n z_{ik}^*}{\sum_{k=1}^n \max_i [z_{ik}^*]} \quad [7]$$

gdzie:

$$z_{ik}^* = z_{ik} + |\min_i [z_{ik}]| \quad [8]$$

Trzeci etap polega na obliczeniu wzajemnych relacji między wszystkimi wskaźnikami ustalonymi w poprzednim etapie. Pozwoliło to na określenie tak istotnych cech gospodarki lokalnej, jak m.in.: stosunek między sferą ekonomiczną a społeczną (i odwrotnie), związek między poziomem technicznym a sposobem użytkowania środowiska przyrodniczego i wielu innych. Interpretacja wspomnianych współczynników jest trudna i nie zawsze jednoznaczna. Niemniej jednak, przeprowadzone za ich pomocą porównania międzyregionalne dostarczają bardzo interesujących wniosków¹⁸. W czwartym, ostatnim etapie dokonano agregacji 4 uzyskanych wskaźników (ekonomicznego, społecznego, technicznego i ekologicznego) w jeden wskaźnik potencjału społeczno-gospodarczego powiatów. Cechy zapisano w macierzy:

$$X = \begin{bmatrix} x_{1E} & x_{1S} & x_{1T} & x_{1K} \\ x_{2E} & x_{2S} & x_{2T} & x_{2K} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{mE} & x_{mS} & x_{mT} & x_{mK} \end{bmatrix} \quad [9]$$

gdzie: X – macierz cech diagnostycznych potencjału społeczno-gospodarczego gmin, x_{ik} – elementy macierzy X oznaczają wartość badanych cech dla i -tego ($i = 1, 2, \dots, n$) obiektu (gminy) oraz k -tej ($k=1 - \text{potencjał ekonomiczny}, 2 - \text{potencjał społeczny}, 3 - \text{potencjał techniczny}, 4 - \text{potencjał ekologiczny}$) cechy rozwoju.

Agregacji dokonano poprzez standaryzację zmiennych według wzoru [6], a następnie określono dla każdej gminy względny syntetyczny wskaźnik poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, który może przyjmować wartości z przedziału $\langle 0; 1 \rangle$, według wzorów [7] i [8].

Obliczona ostatecznie syntetyczna miara taksonomiczna mierzy wielowymiarowo potencjał społeczno-gospodarczy powiatów województwa lubelskiego.

¹⁸ W. Kosiedowski, *Teoretyczne problemy...* op. cit., s. 42.

Stosowany zestaw cech

Potencjał społeczno-gospodarczy każdej jednostki terytorialnej determinuje wiele współzależnych cech rozwoju, które mogą mieć różny kierunek oddziaływania. Potencjał rozwojowy określają więc zarówno stymulanty, jak i destymulanty rozwoju. Cechy rozwoju samodzielnie określają jedynie tylko pewne aspekty potencjału powiatów. W statystycznej analizie wielowymiarowej, cechy (zmienne) służą do budowy syntetycznych mierników potencjału, które w sposób agregatowy charakteryzują poziom rozwoju¹⁹.

O ostatecznym rezultacie prowadzonej typologii decyduje dobór wskaźników, który jest zawsze decyzją subiektywną, poprawność tego bardzo ważnego etapu jest zależna od wiedzy i doświadczeń badacza. Przy doborze zmiennych posłużono się więc pracami takich badaczy jak: P. Swianiewicz²⁰, M. Jerczyński²¹, M. Ziółkowski²², F. Wysocki, A. Łuczak²³, H. Ponikowski²⁴.

W analizie uwzględniono 59 cech podzielonych na cztery grupy (ekonomiczne, społeczne, techniczne, ekologiczne). Zestawienie badanych cech zawiera tabela 1.

Dane dotyczące cech: E1-E14, E18-E19, S1-S16, T1-T8 i K1-K16 pochodzą z Banku Danych Regionalnych według stanu na 2004 rok. Natomiast dane dotyczące cech E15-E17 uzyskano w wyniku przeprowadzonych badań ankietowych gmin województwa lubelskiego w 2003 i 2004 roku.

Uznano, że wartości współczynników zmienności każdej z analizowanych zmiennych analitycznych są wystarczające, aby uznać je za trafnie opisujące zróżnicowanie w badanym zbiorze powiatów (tabela 1)²⁵.

¹⁹ H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza...op.*, cit., s. 13.

²⁰ P. Swianiewicz, *Spoleczno-ekonomiczna typologia miast i gmin w Polsce*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1989, s. 33–38.

²¹ M. Jerczyński, *Metody pośrednie identyfikacji i pomiaru bazy ekonomicznej miast*, [w:] K. Dziewoński, M. Jerczyński, *Baza ekonomiczna i struktura funkcjonalna miast*, PWN, Warszawa 1971, s. 111–135.

²² M. Ziółkowski, *Dysproporcje w zagospodarowaniu infrastrukturalnym gmin województw Polski środkowo-wschodniej*, [w:] W. Rakowski [red.], *Przemiany społeczno-ekonomiczne Polski w układzie przestrzennym w latach 1989–1994*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 1997, s. 101–124.

²³ F. Wysocki, A. Łuczak, *Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich Wielkopolski*, [w:] J.J. Parysek (red.), *Rozwój regionalny i lokalny w Polsce w latach 1989–2002*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2004, s. 317–329.

²⁴ H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza...op.*, cit., s. 11–23.; H. Ponikowski, *Asymetria stymulant i destymulant konkurencyjności województwa lubelskiego*, [w:] E. Bojar, J. Kurys, *Zróżnicowanie i współpraca regionów w integracji europejskiej (ze szczególnym uwzględnieniem władz lokalnych i regionalnych)*, Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej, Lublin 2002, s. 57–65.

²⁵ Por. H. Ponikowski, *Wstępna zbiorcza...op.*, cit., s. 11–23.; A. Niedźwiecki, *Analiza taksonomiczna...op.*, cit., s. 74.

Tabela 1. Cechy wykorzystane do pomiaru potencjału społeczno-gospodarczego powiatów województwa lubelskiego

Symbol Cechy	Specyfikacja	Współczynnik zmienności w %	Stymulanta Destymulanta
Cechy ekonomiczne			
Grupa 1 – Cechy budżetów gmin			
E1	Dochody ogółem na 1 mieszkańca	18,40	S
E2	Dochody własne do dochodów ogółem	20,73	S
E3	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	17,51	S
E4	Wydatki inwestycyjne do wydatków ogółem	23,51	S
Grupa 2 – Podmioty gospodarki narodowej			
E5	Podmioty ogółem do liczby ludności	31,60	S
E6	Podmioty prywatne do ogółem	1,36	S
Grupa 3 – Handel			
E7	Liczba sklepów do liczby mieszkańców	30,77	S
E8	Liczba pracujących w sklepach do liczby mieszkańców	41,34	S
E9	Liczba punktów sprzedaży paliw do liczby mieszkańców	22,74	S
E10	Liczba pracujących w punktach sprzedaży paliw do liczby mieszkańców	81,73	S
Grupa 4 – Rynek pracy			
E11	Pracujący ogółem na 1 tys. ludności	40,74	S
E12	Bezrobotni do ludności w wieku produkcyjnym	47,58	D
Grupa 5 – Samorząd terytorialny			
E13	Radni gminy z wykształceniem wyższym do liczby radnych	70,87	S
E14	Wydatki na administrację publiczną do wydatków ogółem	76,03	D
E15	Wspieranie przedsiębiorczości przez gminy	78,01	S
E16	Przygotowanie gmin do przyciągania inwestycji zagranicznych	41,63	S
E17	Korzystanie przez gminy z funduszy pomocowych	59,41	S
Grupa 6 – Baza noclegowa turystyki			
E18	Udzielone noclegi ogółem	149,62	S
E19	Udzielone noclegi turystom zagranicznym do ogółem	97,93	S
Cechy społeczne			
Grupa 7 – Zasoby ludzkie			
S1	Gęstość zaludnienia na 1 km ²	187,27	S
S2	Ludność w wieku produkcyjnym do ogółem	5,68	S
S3	Ludność w wieku poprodukcyjnym do ogółem	55,06	D
S4	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	200,64	S
S5	Saldo migracji na 1 tys. ludności	136	S
Grupa 8 – Wydatki budżetów gmin na infrastrukturę społeczną			
S6	Wydatki na oświatę i wychowanie do wydatków ogółem	4,74	S
S7	Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego do wydatków ogółem	25,37	S
S8	Wydatki na ochronę zdrowia do wydatków ogółem	88,30	S
S9	Wydatki na opiekę społeczną do wydatków ogółem	14,61	S
S10	Wydatki na kulturę fizyczną i sport do wydatków ogółem	50,08	S
Grupa 9 – Gospodarka mieszkaniowa			
S11	Powierzchnia użytkowa mieszkań do liczby mieszkańców	43,19	S
S12	Liczba izb mieszkalnych do liczby ludności	43,82	S
S13	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową do wydatków ogółem	78,55	S

Symbol Cechy	Specyfikacja	Współczynnik zmienności w %	Stymulanta Destymulanta
Cechy ekonomiczne			
Grupa 10 – Ochrona zdrowia			
S14	Liczba lekarzy do liczby mieszkańców	65,84	S
S15	Apteki do liczby mieszkańców	31,02	S
Grupa 11 – Wychowanie przedszkolne			
S16	Miejsca w przedszkolach do liczby mieszkańców	47,40	S
Cechy techniczne			
Grupa 12 – Infrastruktura techniczna			
T1	Drogi w km na 100 km ²	100,90	S
T2	Wodociągi w km na 100 km ²	98,32	S
T3	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej do liczby ludności	16,62	S
T4	Kanalizacja w km na 100 km ²	193,34	S
T5	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej do liczby ludności	61,05	S
T6	Sieć gazowa w km na 100 km ²	156,78	S
T7	Odbiorcy gazu do liczby ludności	31,23	S
Grupa 13 – Wydatki na infrastrukturę techniczną			
T8	Wydatki na transport i łączność do wydatków ogółem	90,48	S
Cechy ekologiczne			
Grupa 14 – Stan i ochrona środowiska			
K1	Emisja zanieczyszczeń pyłowych na 1 km ²	187,60	D
K2	Emisja zanieczyszczeń gazowych na 1 km ²	21,44	D
K3	Obszary prawnie chronione do powierzchni	36,85	S
K4	Pomniki przyrody na 1 km ²	104,45	S
K5	Przepustowość oczyszczalni do liczby ludności	78,60	S
K6	Użytki rolne na 100 km ²	19,13	S
K7	Grunty orne do powierzchni użytków rolnych	10,13	S
K8	Sady do powierzchni użytków rolnych	145,52	S
K9	Łąki do powierzchni użytków rolnych	46,65	S
K10	Pastwiska do powierzchni użytków rolnych	52,26	S
K11	Lasy i grunty leśne do powierzchni użytków rolnych	66,58	S
Grupa 15 – Wydatki związane z ekologią			
K12	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska do wydatków ogółem	32,77	S
K13	Wydatki na rolnictwo i łowiectwo do wydatków ogółem	72,15	S
Grupa 16 – Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska			
K14	Wydatki na gospodarkę wodną do powierzchni	192,91	S
K15	Wydatki na gospodarkę ściekową i ochronę wód do powierzchni	204,27	S
K16	Wydatki na gospodarkę odpadami oraz ochronę gleb i wód podziemnych do powierzchni	226,95	S

Źródło: opracowanie własne.

Badanie gmin województwa lubelskiego w zakresie cech potencjału ekonomicznego

Pierwsze badanie ankietowe skierowane do gmin województwa lubelskiego zostało przeprowadzone w 2003 roku. Badaniem objęto wszystkie gminy województwa lubelskiego (213 gmin). Badanie było prowadzone wspólnie z Lubelskim Urzędem Wojewódzkim. Otrzymano odpowiedzi od 187 gmin, co dało 88% wszystkich gmin. W 2004 roku badania uzupełniono tak aby uzyskać 100% odpowiedzi.

Drugie badanie ankietowe przeprowadzone poprzez kontakt telefoniczny we wrześniu 2004 roku dotyczyło wykorzystania środków pomocowych (PHARE, SAPARD, ISPA, Bank Światowy, EBOR) przez gminy województwa lubelskiego. Uzyskano odpowiedzi od wszystkich 213 gmin województwa lubelskiego.

Na podstawie przeprowadzonego badania, określono trzy cechy charakteryzujące poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gmin. Po ich agregacji otrzymano trzy cechy opisujące poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów. Są to: E15 – wspieranie przedsiębiorczości przez powiaty, E16 – przygotowanie powiatów do przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych, E17 – korzystanie przez powiaty z funduszy pomocowych.

Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów a zainwestowany kapitał

Przed przystąpieniem do badania korelacji potencjału społeczno-gospodarczego powiatów województwa lubelskiego z kapitałem zainwestowanym na ich terenie, porównano jaki jest udział kapitału podstawowego wniesionego przez inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym jednostek zarejestrowanych w systemie REGON. Udział kapitału podstawowego wniesionego przez inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym przedstawia tabela 2 (kolumna 6).

W województwie lubelskim udział ten wynosi 10,57 %. Jest to wartość bardzo znacząca. W miastach na prawach powiatu takich jak Lublin i Chełm wartość jest nieco większa od wartości dla województwa, a w Białej Podlaskiej i Zamościu oscyluje w granicach 4%. Inaczej sytuacja przedstawia się w reszcie powiatów, w 12 z nich wartość ta jest niższa od wartości dla województwa. W trzech powiatach wartość ta jest nieco wyższa od wartości dla województwa, w jednym przypadku sięga 24% a w dwóch prawie 50%. Warto przyjrzeć się sytuacji powiatów, gdzie wartość ta sięga 49% i 46%. Powiat chełmski składa się z 14 gmin, na terenie 5 występują firmy z udziałem kapitału zagranicznego i to właśnie kapitał zagraniczny zgromadzony w tych 5 gminach stanowi 49% wartości kapitału podstawowego powiatu, stąd wniosek, że wartość kapitału podstawowego wniesionego przez

Tabela 2. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów oraz wartość kapitału podstawowego w powiatach województwa lubelskiego według stanu na 2004 rok

Wyszczególnienie	Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów	Kapitał podstawowy			Udział kapitału podstawowego wniesionego przez inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym w %
		jednostek zarejestrowanych w REGON	wniesiony przez inwestorów zagranicznych	rodzimy	
1	2	3	4	5	6
Województwo lubelskie	–	7 752 072 000	819 214 000	6 932 858 000	10,57%
Powiat białski	0,1911	150 880 000	41 885 000	108 995 000	27,76%
Powiat parczewski	0,2327	57 456 000	297 000	57 159 000	8,38%
Powiat radzyński	0,1791	93 898 000	880 000	93 018 000	49,73%
Powiat włodawski	0,2503	63 913 000	2 050 000	61 863 000	3,17%
Powiat m.Biała Podlaska	0,5745	296 935 000	14 368 000	282 567 000	46,40%
Powiat biłgorajski	0,2633	363 320 000	30 442 000	332 878 000	0,17%
Powiat chełmski	0,0727	27 511 000	13 680 000	13 831 000	14,25%
Powiat hrubieszowski	0,1078	142 579 000	4 514 000	138 065 000	24,06%
Powiat krasnostawski	0,1312	207 902 000	359 000	207 543 000	8,92%
Powiat tomaszowski	0,1923	159 711 000	6 400 000	153 311 000	0,01%
Powiat zamojski	0,0487	29 987 000	11 490 000	18 497 000	0,80%
Powiat m.Chełm	0,8579	349 043 000	55 399 000	293 644 000	15,56%
Powiat m.Zamość	0,9331	494 038 000	18 591 000	475 447 000	0,52%
Powiat janowski	0,1989	66 324 000	30 772 000	35 552 000	7,55%
Powiat kraśnicki	0,2269	332 144 000	47 322 300	284 821 700	0,94%
Powiat lubartowski	0,1888	130 688 000	31 445 000	99 243 000	1,10%
Powiat lubelski	0,1579	182 386 000	16 275 000	166 111 000	11,77%
Powiat łęczyński	0,3707	344 885 000	50 000	344 835 000	4,01%
Powiat łukowski	0,2084	189 542 000	1 517 000	188 025 000	3,21%
Powiat opolski	0,2286	89 351 000	13 900 000	75 451 000	38,32%
Powiat puławski	0,4684	671 257 000	50 671 000	620 586 000	4,84%
Powiat rycki	0,2543	81 750 000	900 000	80 850 000	15,87%
Powiat świdnicki	0,2683	255 806 000	30 106 000	225 700 000	13,33%
Powiat m.Lublin	0,9456	2 970 766 000	395 900 000	2 574 866 000	3,76%

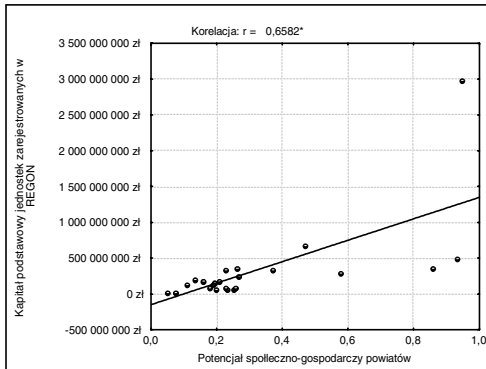
Źródło: tak jak w tabeli 1.

inwestorów zagranicznych na teren tych pięciu gmin przekracza 50% wartości kapitału podstawowego. Podobnie jest z powiatem janowskim.

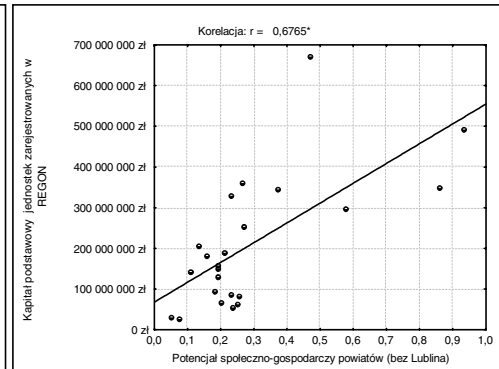
Następnym etapem jest wyliczenie potencjału społeczno-gospodarczego gmin porównanego z wartością kapitału podstawowego na poziomie powiatów (tabela 2). Zbadano korelacje występujące pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów a wartością kapitału podstawowego. Badanie przeprowadzono dwukrotnie. Za pierwszym razem w badaniu korelacji ujęto wszystkie 24 powiaty, w drugim przypadku w celu uniknięcia przekłamania usunięto z grupy powiatów Lublin ze względu na bardzo duże wartości kapitału podstawowego odbiegające od pozostałych powiatów. Korelacje przedstawiają wykresy 1–3.

Wykresy 1 a i b: Korelacja pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów a wartością kapitału podstawowego jednostek zarejestrowanych w rejestrze REGON

a) 24 powiaty

b) 23 powiaty (bez Lublina)

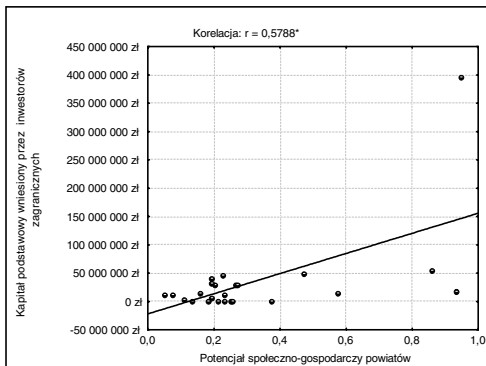
* Dla próby $n = 24$ korelacja jest:
bardzo istotna dla $r \geq 0,6287$
istotna dla $0,6287 > r \geq 0,5151$
mało istotna dla $0,5151 > r \geq 0,4044$

* Dla próby $n = 23$ korelacja jest:
bardzo istotna dla $r \geq 0,6402$
istotna dla $0,6402 > r \geq 0,5256$
mało istotna dla $0,5256 > r \geq 0,4132$

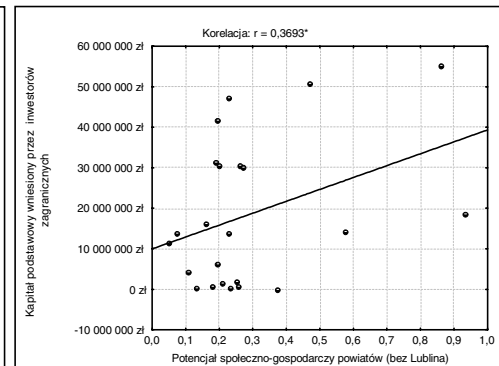
Źródło: badania i opracowanie własne.

Wykresy 2 a i b: Korelacja pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów a wartością kapitału wniesiona przez inwestorów zagranicznych

a) 24 powiaty

b) 23 powiaty (bez Lublina)

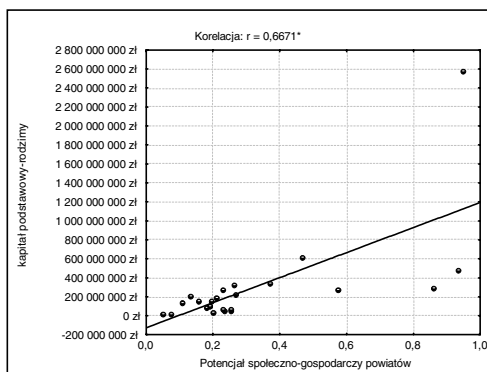
* Dla próby $n = 24$ korelacja jest:
bardzo istotna dla $r \geq 0,6287$
istotna dla $0,6287 > r \geq 0,5151$
mało istotna dla $0,5151 > r \geq 0,4044$

* Dla próby $n = 23$ korelacja jest:
bardzo istotna dla $r \geq 0,6402$
istotna dla $0,6402 > r \geq 0,5256$
mało istotna dla $0,5256 > r \geq 0,4132$

Źródło: tak jak wykres 1.

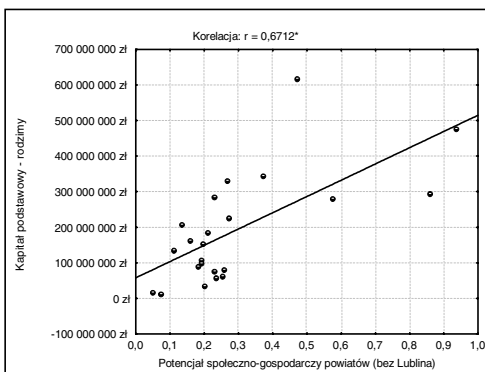
Wykresy 3 a i b. Korelacja pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów a kapitałem podstawowym – rodzimym

a) 24 powiaty

* Dla próby $n = 24$ korelacja jest:
bardzo istotna dla $r \geq 0,6287$
istotna dla $0,6287 > r \geq 0,5151$
mało istotna dla $0,5151 > r \geq 0,4044$

b) 23 powiaty (bez Lublina)

* Dla próby $n = 23$ korelacja jest:
bardzo istotna dla $r \geq 0,6402$
istotna dla $0,6402 > r \geq 0,5256$
mało istotna dla $0,5256 > r \geq 0,4132$

Źródło: tak jak wykres 1.

Z przeprowadzonych badań korelacji wynika, że w obu przypadkach (przypadek **a** – 24 powiaty, przypadek **b** – 23 powiaty) kapitał podstawowy jednostek zarejestrowanych w rejestrze regon oraz kapitał rodzimy bardzo istotnie korelują z poziomem społeczno-gospodarczym powiatów. Kapitał podstawowy wniesiony przez inwestorów zagranicznych w pierwszym przypadku koreluje istotnie, a w drugim jest zauważalny brak korelacji z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza taksonomiczna poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów województwa lubelskiego pozwoliła porównać obliczony potencjał z kapitałem zainwestowanym w powiatach. Reasumując, dochodzimy do wniosku, że kapitał rodzimy stanowi bazę i główną stymulantę rozwoju gmin, powiatów województwa lubelskiego, natomiast kapitał zagraniczny stanowi uzupełnienie braku kapitału rodzimego. W niektórych przypadkach, szczególnie słabo rozwiniętych gmin wiejskich, w których rodzimy kapitał podstawowy jest bardzo mały, to właśnie kapitał zagraniczny stanowi stymulantę rozwoju równoważną z kapitałem rodzimym.

Foreign Capital in the form of Direct Foreign Investment as a Stimulus for Local Development

Summary

The authors say that that the key incentive to activate local development is either own/initial capital or one that comes from abroad. As far as the economically underdeveloped are concerned, one of which is the Lubelskie Province, the own capital is minute. Therefore it appears essential to create conditions that will attract foreign capital, especially in the form of direct foreign investment which is considered to be the most advantageous method of stimulating local development.

The aim of the article is to present the role of the primary capital invested by foreign investors in particular townships and municipalities of the Lubelskie Province.

It was assumed for the sake of this analysis that the socio-economic potential of the townships and municipalities considered is a product of four factors, namely the economic, social, technological and ecological potentials. The survey into the potential was carried out by means of fifty-nine features which were described using standard variables applicable in formula 6, followed by approximating a synthetic index of the level of development of each township or municipality.

Such taxonomic analysis of the level of development enabled the authors to compare the estimated potential to the capital invested in the townships and/or municipalities. Generally, it can be concluded that while own/initial capital constitutes the basis and the key stimulant for the development of townships and /or municipalities and counties, the foreign capital is a vital supplement to the shortages in the former.

In townships and municipalities where the own/initial capital is minute, foreign investment is no less stimulating than the own capital.